

2016-10-20

Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

Kopia: petter.hojem@regeringskansliet.se

Remissvar avseende Delbetänkande från Miljömålsberedningen med förslag om en klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige, Dnr. M2016/01735/K1

SveMin är en nationell branschförening för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige. Antalet medlemsföretag uppgår till ett 40-tal. Bland medlemsföretagen ingår bland annat gruvföretag, prospekteringsföretag, kalk- och cementföretag och olika maskin- och entreprenadföretag. Medlemsverksamheterna förekommer i hela landet, varav gruvorna huvudsakligen är lokaliserade till norra Sverige och Bergslagen.

SveMin har tagit del av Miljömålsberedningens delbetänkande SOU 2016:47 "En klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige" och tackar för möjligheten att lämna synpunkter. Följande remissvar har skrivits i samverkan med medlemsföretagen. Synpunkterna framförs för den svenska gruv-, mineral-, kalk-, cement- och metallproducentbranschens räkning, i löpande text "gruv- och mineralbranschen".

Sammanfattande synpunkter - SveMin anser att:

- * det är bra att det tas fram en strategi för en samlad och långsiktig klimatpolitik, som bör kombineras med omvärldsanalyser för att bevaka att andra länder också agerar
- * det är självklart att industrin bidrar till målet om ett koldioxidfritt samhälle. Svemins företag arbetar aktivt med att minska koldioxidutsläpp och klimatpåverkan
- * förslaget att utveckla en strategi för minskade utsläpp i basindustrin är positivt. Samverkan mellan stat och industri är en förutsättning, liksom kraftfull satsning på forskning och innovation
- * gruv- och mineralindustrins produkter bör betraktas ur ett livscykelperspektiv, exempelvis metallers recirkulation i samhället, att betong binder CO₂ genom karbonatisering och den samhällsnytta som metaller, cement och betong bidrar med
- * tidsperspektivet är centralt. Tiden till 2030 är kort och det är avgörande för investeringar i gruv- och mineralbranschen att få rimlig tid att åstadkomma förändringar och nödvändiga tekniksprång
- * för att branschen fortsatt ska kunna investera i teknikutveckling är tillgången på el till långsiktigt konkurrenskraftiga priser och god leveranssäkerhet av stor vikt
- * en utveckling av CCS-tekniken är positivt, förutsatt att kostnaderna inte blir oproportionerliga och med acceptans för att CCS inte kan implementeras för alla typer av anläggningar
- * det är anmärkningsvärt att så liten tonvikt läggs på de konsumtionsrelaterade utsläpp som Sverige ger upphov till i andra länder
- * det är angeläget att utsläppen från transporter minskar, men för svensk konkurrenskraft är det är viktigt att verka för gemensamma internationella krav
- * tidig och kontinuerlig samverkan med industrin är ett måste för framgång, både för nollutsläpp och framgångsrik forskning- och innovation

Inledning

Den svenska gruv- och mineralindustrin bidrar starkt till vårt lands välstånd och är av avgörande betydelse för att klara av omställningen till ett långsiktigt hållbart samhälle. För att välständsökningen i världen ska kunna fortsätta krävs metaller och mineral. Eftersom världens befolkning ständigt ökar och allt fler får en högre levnadsstandard, krävs både ökad återvinning i samhället och ett fortsatt betydande tillskott av primära resurser, och således gruv- och mineralbrytning. Sverige har idag en världsledande roll som hållbar råvaruproducent med både lägre emissioner och mindre miljöpåverkan än jämförbara länder. EU:s självförsörjningsgrad av metaller är låg och vi är beroende av import. Sverige är EU:s största gruvland, med 43 procent av EU:s malmproduktion (år 2013). Vi bör värna den gruv- och mineralproduktion vi har i Sverige.

Gruv- och mineralindustrins absoluta ambition är att vara en del av lösningen och bidra till målet om ett koldioxidneutralt samhälle och samtidigt värna svensk konkurrenskraft. I flera avseenden är den svenska gruv- och mineralnäringen föregångare i att ta fram klimatsmarta lösningar. Hårda lagstiftningskrav i kombination med höga lönekostnader samt forskning och innovation i framkant har lett till framtagande av smarta miljölösningar med hög automationsgrad, som svenska företag också exporterar globalt. Sverige har också en mycket hög återvinning av järn- och stålskrot liksom världens största anläggning för återvinning av elektronikskrot.

Övergripande synpunkter

Svemin anser att det är bra att det tas fram en strategi för en samlad och långsiktig klimatpolitik. Denna bör kombineras med regelbundna omvärldsanalyser som beaktar i vilket utsträckning andra länder också agerar, så att det inte finns en risk att en ambitiös svensk klimatpolitik blir kontraproduktiv för klimatet och för svensk ekonomi och gruv- och mineralindustrins konkurrenskraft. Gruv- och mineralindustrin i Sverige är en föregångare vad gäller teknologi och miljöarbete.

Svemin är positiva till framtagande av en strategi för en samlad och långsiktig klimatpolitik. Det ger en tydlighet i det viktiga arbetet att minska den globala klimatpåverkan. Svemins medlemsföretag arbetar aktivt med att minska koldioxidutsläpp och klimatpåverkan och anser det självklart att industrin bidrar till målet om ett koldioxidfritt samhälle. Klimatfrågan är en global samhällsutmaning. Beredningens förslag utgår från att alla länder ska bidra till att uppnå det klimatavtal som slöts i Paris i december 2015, och även att jämförbara styrmedel införs i andra viktiga ekonomier. Svemin ser det som positivt, och en given förutsättning. Som utgångspunkt anger beredningen också att svensk klimatpolitik ska bedrivas med bibehållen konkurrenskraft och utan att utsläppen av växthusgaser ökar utanför Sverige, vilket Svemin finner mycket positivt. I det svenska klimatpolitiska arbetet framöver behöver detta säkerställas genom regelbundna omvärldsanalyser, så att det inte finns en risk att en ambitiös svensk klimatpolitik istället blir kontraproduktiv för klimatet och för svensk ekonomi och konkurrenskraft.

Svemin vill betona att omställningen Sverige står inför är ett långsiktigt arbete som kommer att kräva tid och resurser. Målen är ambitiösa och det finns stora osäkerheter när det gäller utvecklingen till 2030. I omställningsarbetet är det därför viktigt att tidsaspekten inte glöms bort. Tiden till 2030 är kort och många av de parametrar som behövs för att klara målet styr inte Sverige ensamt över. Det innebär också stora utmaningar i framtagande och implementering tekniska lösningar som ännu inte finns på plats. Gruv- och mineralbranschen präglas av mycket stora investeringar med lång tidshorisont. Vissa åtgärder kan göras snabbt och enkelt till begränsade kostnader, men för att nå den miljömässiga omställning som kommer att krävas, måste tillräcklig och rimlig tid tillåtas. Det banar väg för verklig förändring med långsiktiga och robusta åtgärder – inte bara snabba och enkla. Tiden bör också vägas mot ekonomiska effekter och vad som är tekniskt möjligt. Det är avgörande för investeringar i vår bransch att få rimlig tid att åstadkomma förändringar och tekniksprång. Sammanfattningsvis kan

Svemin konstaterar att det kommer att krävas stora förändringar inom, men även utanför Sveriges gränser, om målen ska kunna nås. Det medför att det behöver finnas flexibilitet i målsystemet, beroende på hur dessa faktorer utvecklar sig och i vilken takt.

I miljömålsberedningen framhålls de möjligheter Sverige har att tillvarata de naturresurser som skogen erbjuder till att utveckla ekonomin, industriellt kunnande och miljön. På samma sätt bör framhållas att den rika råvarubas av gruv- och mineralfyndigheter som finns i Sverige är en stor tillgång som bör tillvaratas och vara en del i att bygga Sverige som ett föregångsland vad gäller ett högteknologisk och miljövänligt industriland.

Industrisektorn

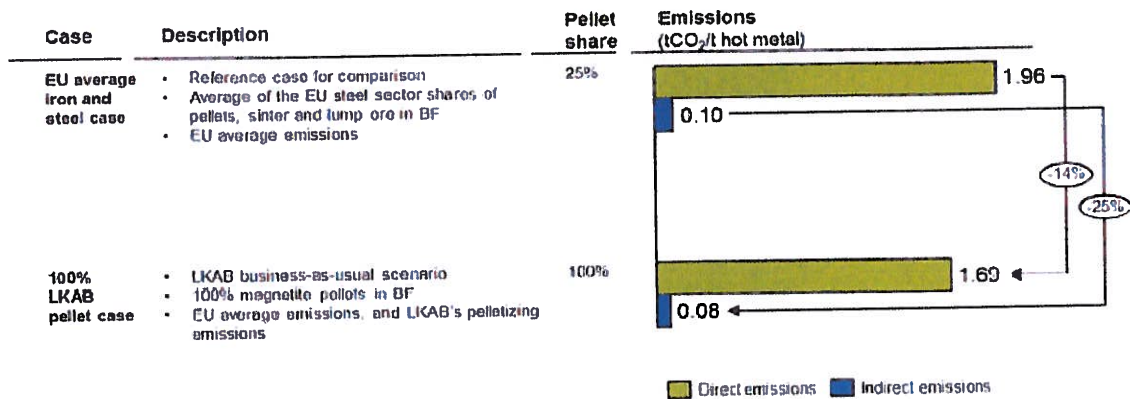
Svemin är positiva till förslaget att utveckla en strategi för minskade utsläpp i basindustrin och delar uppfattningen att en förutsättning är samverkan mellan olika samhällsaktörer. Svemin instämmer i Miljömålsberedningens syn på att en ökad efterfrågan på climateffektiva produkter är en av de faktorer som behövs, för att få till teknikutvecklingen som krävs och för att motivera investeringar som behöver göras. Gruv- och mineralbranschen är pristagare på en global marknad och för att konkurrenskraften inte ska äventyras krävs det att huvudkostnadsflödena täcks genom en långsiktig, stabil efterfrågan på stora volymer produkter innan nödvändiga investeringar kan göras.

Miljömålsberedningen föreslår att det bör utvecklas en bred nollutsläppsstrategi för basmaterialindustrin, samt att samverkan mellan industrin och staten behövs. Svemin är positiva till förslaget och anser att en förutsättning för att få till detta är samverkan mellan olika samhällsaktörer och satsning på forskning och innovation. Svemin ser mycket positivt på att sådan samverkan innefattas i miljömålsberedningens förslag. En omställning till lägre utsläpp med bibehållen konkurrenskraft kräver ny teknik och innovation. Miljömålsberedningen föreslår att satsning behövs på forskning, utveckling och demonstration för järn- och stålindustrin, något som Svemin vill framhålla också skulle vara en god investering för fler av de konkurrensutsatta branscher, såsom den globalt konkurrensutsatta gruv- och mineralindustrin.

Den svenska gruv- och mineralbranschen ligger långt fram vad gäller både låga emissioner och mindre miljöpåverkan än jämförbara länder, vilket gynnar både Sverige och klimatet. Vidare är den svenska gruv- och mineralindustrin utsatt för en stor global konkurrens, där företagen är pristagare av metall- och mineralpriser som sätts på globala börser. En minskning av koldioxidutsläpp till "nära noll" kräver stora investeringar, kostnader som inte kan föras vidare till metall- eller mineralpriset, givet att det inte finns ett globalt åtagande på plats. En prisökning för svenska gruv- och mineralindustrin skulle sannolikt leda till en högre andel import till Europa. Det skulle i sin tur leda till en betydande ökning av globala koldioxidutsläpp då metaller och mineral utvinns och förädlas till sämre klimatprestanda. Det skulle i sin tur leda till en minskad global klimatnytta, vilket förstås inte är önskvärt.

Gruv- och mineralindustrin – en industri i framkant

Svemins medlemsbolag har redan påbörjat arbetet mot en koldioxidneutral industri. LKAB står för 90 procent av järnmalmproduktionen i EU och producerar järnmalm till globalt sett bästa koldioxidprestanda. I LKABs strategi ingår exempelvis att genom energieffektivisering spara cirka 1 TWh till 2021. LKAB:s pellets är den mest klimatvänliga produktionskedjan för att framställa järn inom EU. Med LKAB:s pellets är utsläppen av koldioxid för att framställa råjärn cirka 14 procent lägre än EU:s medel, i vilken främst importerad pellets och sinter används som råvaror. Detta illustreras i Figur 1 nedan.

Figur 1: Koldioxidutsläpp vid olika produktionskedjor för framställning av järn. Källa: LKAB:s utredning 12/04/16

Ett annat tydligt exempel är Bolidens investering i eldrivna transportband istället för dieseldrivna fordon för den interna materialtransporten i samband med utbyggnaden av Aitikgruvan. Boliden arbetar också med införande av behovsstyrd ventilation i underjordsgruvor, vilket resulterar i stora besparingar av elektricitet. Nordkalk har på senare år i Sverige investerat i utrustning som möjliggör en omfattande återvinning av sekundärvärme från kalkbränningsprocessen, så att denna används som fjärrvärme. Nordkalk har även tagit i bruk smarta styrsystem som kontinuerligt optimerar processförhållandena för att minimera energiförbrukningen i kalkugnarna. I Sverige har Cementa ersatt drygt en tredjedel av de konventionella fossila bränslena med alternativa, avfallsbaserade bränslen. Cementa har vidare en "nollvision" för sina utsläpp till 2030, där utsläppen reduceras genom energieffektivisering, utfasning av jungfruliga fossila bränslen, utveckling av nya cementsorter, förståelse av samt ett förhöjt koldioxidupptag av betongstrukturer samt koldioxidavskiljning följt av lagring (CCS) eller återanvändning (CCU). Flera av Svemins medlemsföretag arbetar också konkret med att öka sin egen energiförsörjningstrygghet, bland annat genom egen vindkraftsproduktion.

Svemin vill framhålla att gruv- och mineralindustrins produkter bör betraktas ur ett livscykelperspektiv, exempelvis metallers recirkulation i samhället och betongens funktioner. Återvinning av elektronikskrot exemplifierar hur industrin tar miljömässigt ansvar, något som är nödvändigt för en långsiktigt hållbar användning av metaller. Bolidens satsning på återvinning av metaller från elektronikskrot är ett konkret exempel. Vad gäller cementprodukter bör även dessa bedömas ur ett helhetsperspektiv när jämförelser görs med till exempel biobaserade produkter. I betong och en stor del kalkprodukter sker en karbonatisering över tid, vilket binder in atmosfärisk koldioxid. I Sverige har Cementa uppskattat att det rör sig om inbindning av cirka 300 000 ton koldioxid årligen i betong. Således är betong och många andra kalkprodukter en koldioxidfälla.

I skapandet av ett framtida hållbart samhälle kommer det att finnas ett behov av en variation av byggmaterial. Biobaserade produkter har en viktig roll att spela, men det finns begränsningar i funktion och tillgänglighet att skala upp dessa till de volymer som krävs för att möta efterfrågan på välfärd och hållbarhet. Cement har hög funktionalitet, tillgänglighet och binder in atmosfärisk koldioxid. Cementframställning är även mycket yteffektivt sett till den mark som behöver tas i anspråk för produktionen. Metaller kommer också i hög grad att behövas för framtida hållbara konstruktioner, byggnader, energisystem och samhällen.

För att analysera potentialen och möjligheterna att minska koldioxidutsläppen inom gruvsektorn togs en utredning, "Smart mine of the Future", fram i början av 2010-talet¹. Utredningen ligger till grund för svensk gruvindustris strategiska forsknings- och innovationsagenda, STRIM². I agendan har branschen funnit att det är tekniskt möjligt att minska utsläppen med 30 procent till 2030 inom

¹ Rock Tech Centre: *Smart mine of the future, Conceptual study*, 2010

² STRIM: http://www.sipstrim.se/wp-content/uploads/2014/06/STRIM-agenda_20161.pdf

gruvsektorn. Det är en av målsättningarna som gruvsektorn arbetar för. Branschen arbetar således aktivt för en övergång mot mer elanvändning och ökad andel biodrivmedel. Här vill Svemin särskilt poängtera att för att branschen fortsatt ska våga och kunna göra investeringar i tekniker som använder dessa energislag, är tillgången till långsiktigt konkurrenskraftiga priser och koldioxidfri el med god leveranssäkerhet av största vikt.

Svemins medlemsföretag har anläggningar som ingår i EU ETS. Även fortsättningsvis bör EU ETS fungera som det huvudsakliga styrmedlet riktat mot industrianläggningars koldioxidutsläpp för att undvika en snedvridning inom EU. Svemin ser det som mycket positivt att det framhålls av miljömålsberedningen att det inte önskvärt att det påläggs den handlande sektorn ytterligare koldioxidskatt som styrmedel.

Miljömålsberedningen bedömer att de teknologier som kan leda till långtgående utsläppsminskningar inte kan genomföras med bibehållen konkurrenskraft i ett läge där Sverige går före andra producentländer. Svemin instämmer i detta, samt att Miljömålsberedningens skriver att det vid framtagandet av en utsläppsminskingsstrategi måste beaktas att utmaningarna skiljer sig åt mellan branscher. Svemin bifaller även beredningens skrivningar om att omfattande teknikutveckling behöver ske innan större utsläppsminskningar blir möjliga. Beredningen skriver vidare att produktion av stål och cement med låga utsläpp av växthusgaser medför högre produktionskostnader utan att materialets egenskaper förbättras på något avgörande sätt, däremot till ökade kostnader. Svemin instämmer i detta, något som även gäller andra industrier såsom annan metall- och kalkproduktion, och att det i sin tur riskerar att leda till koldioxidläckage med totalt sett ökade utsläpp som följd.

Nischmarknader

Miljömålsberedningen lägger stora förhoppningar vid att nischmarknader, som är villiga att betala en premie för mer miljövänliga alternativ, ska driva den teknikomställning som behövs. Svemin instämmer i att nischmarknader skulle kunna vara en god kraft. Svemins medlemsföretag har dock upplevt svårigheter vad gäller möjligheten till försäljning av dyrare, mer miljövänligt producerade alternativ. Då detta erbjudits kund har de inte varit villiga att betala ett högre premiepris. Miljömålsberedningen konstaterar också i förslaget att produktion av cement och stål med låga utsläpp av växthusgaser medför högre produktionskostnader utan att materialets egenskaper förbättras på något avgörande sätt, däremot ökar kostnaderna (sidan 293).

Eftersom Sveriges gruvindustri är pristagare av metall- och mineralpriser, kan Svemins medlemsföretag inte få tackning för investeringar utan en efterfråga. För gruv- och mineralbranschens investeringsstorlekar krävs det således att huvudkostnadsflödena täcks genom en långsiktig, stabil efterfrågan på stora volymer innan nödvändiga investeringar kan göras. Gruv- och mineralindustrin i Sverige är dock redan idag långt fram vad gäller klimateffektivitet jämfört med andra länders industrier, och är därför väl positionerade för att tillgodose en framtida marknad som kan komma att efterfråga miljövänliga alternativ. En möjlighet kan även vara att kravställa offentlig upphandling till att i högre utsträckning styra mot ökad efterfrågan av koldioxidsnåla produkter.

Rättelse anående järnmalm (sid. 292)

Miljömålsberedningen skriver på sidan 292 i förslaget att "Syret i den malm som gruvindustrin producerar skulle kunna reduceras genom bearbetning av järnmalmen redan efter att malmen brutits vid gruvan med hjälp av förnybart producerad metan eller vätgas och på så sätt minska behovet av reduktionsmedel (kol och koks) nedströms vid ståltillverkning." Här vill Svemin förtydliga att användandet av metan och vätgas som reduktionsmedel i stålindustrin även fortsatt kräver att malmen pelletiseras vid gruvan innan den kan gå vidare till nästa steg i processkedjan. Detta innebär att metan och vätgas inte är en lösning för att minska koldioxidutsläppen från *gruvindustrin* utan i *stålindustrin*, där dessa bränslen kan ersätta koks. För gruvindustrins pelletsprocess är naturgas, biogas och fasta

förnyelsebara bränslen i kombination med energieffektivisering de mest lovande alternativa bränslena till kol och olja i pelletsprocessen. Uppgiften bör således korrigeras.

Carbon capture storage (CCS)

Svemin är positiv till en utveckling av CCS-tekniken. Kostnaden som den ser ut idag för CCS kan dock bli oproportionerlig och få negativa konsekvenser för svensk industris konkurrenskraft. Om CCS ska kunna införas för nyttjande av gruv- och mineralindustrin kommer investeringsstöd till teknikutveckling, infrastrukturetableringar samt transport och lagring att vara absolut nödvändigt, till dess att tekniken är kommersiellt gångbar.

För att åstadkomma stora utsläppsminskningar från industrins processutsläpp föreslås användning av CCS-teknik. Vid kalkproduktion är en stor andel av utsläppen processrelaterade, i medeltal cirka 70 procent. För cementproduktion är andelen processrelaterade utsläpp ungefär 60 procent. För de processrelaterade utsläppen är det den kemiska reaktionsformeln som sätter gränserna. Det medför att Svemin ser CCS som ett sätt att potentiellt minska de processrelaterade utsläppen³, och är av uppfattningen att CCS som teknik är möjlig. Det kräver dock att kommersiellt gångbara lösningar för koldioxidavskiljning kommer på plats och att infrastruktur och lagrings- eller återvinningsmöjligheter finns kommersiellt tillgängliga. Gruv- och mineralbranschen agerar proaktivt i frågan. Som exempel kan nämnas att Cementa just nu medverkar i test av CCS-tekniken genom ett testcenter i Norge.

Svemin vill lyfta att det idag finns stora tekniska, ekonomiska, juridiska och infrastrukturella likväl som politiska barriärer som måste övervinnas innan en utbyggnad av CCS är möjlig. För att CCS ska kunna införas i den omfattning som förutses krävas, måste till att börja med kostnaden för både koldioxidavskiljningen och lagringen minska avsevärt jämfört idag. Därtill krävs det att transport- och lagringsmöjligheter tillhandahålls till en rimlig kostnad. I nuläget saknas det existerande infrastruktur för transport och lagring av koldioxid i Sverige och det kommer krävas stora investeringar och åtgärder för att tillgodose det framtida behovet. Således kräver en kommersialisering av CCS klustersamarbeten, infrastruktur, tillstånd och affärsmodeller samt nya kommersiella lösningar som alla saknas i Sverige i dagsläget. Svemin vill även framhålla att det främst är för stora anläggningar som CCS bedöms kunna appliceras, då CCS kräver en viss skala. Det måste alltså samtidigt finnas en acceptans att mindre anläggningar fortsätter att producera utan implementerad CCS.

Svemin delar uppfattningen att det är av stor vikt att införa incitament för CCS. Svemin har dock svårt att se tekniken som ett fullt ut realistiskt alternativ innan dess att tekniska framsteg görs i den omfattningen att kostnaden för CCS minskar avsevärt från nuvarande nivå. Att implementera CCS innebär en ökad kostnad för industrin som inte kan räknas hem genom högre intäkter, oavsett om fossilt bränsle eller biobränsle används. Konkurrenssituationen för svensk industri skulle försämrats drastiskt gentemot övriga länder utan motsvarande krav på att införa CCS. Om CCS ska ha en chans att införas inom gruv- och mineralindustrin kommer investeringsstöd till teknikutveckling och infrastrukturetableringar, liksom transport och lagring, att vara absolut nödvändigt. Svemin vill även lyfta möjligheten att även beakta CCU, där koldioxiden avskiljs för att sedan nyttjas/bindas. Även denna teknik är idag extremt omogen, men kan vara ett potentiellt intressant sätt att i framtiden minska de processrelaterade utsläppen.

³ Svemin vill dock i sammanhanget nämna att CCS inte är tillämpligt på samtliga processrelaterade utsläpp. Exempelvis är det i processer med stora rökgasflöden, såsom vid tillverkning av järnmalmspelletts, för låga halter av koldioxid för att kunna tillämpa CCS.

Konsumtionsrelaterade utsläpp

Svemin anser att det är anmärkningsvärt att så liten tonvikt läggs på de största utsläppen Sverige ger upphov till: de konsumtionsrelaterade utsläppen i andra länder. Således ser Svemin positivt på det förslag som diskuteras i Miljömålsberedningens analys om möjligheten att införa ett mål för hur Sveriges utrikeshandel påverkar utsläppen i andra länder. Det skulle innebära ett mer globalt perspektiv som inte enbart fokuserar på Sverige ensamt, utan på global klimatnytta.

Miljömålsberedningen beskriver i sin bakgrund på ett utförligt sätt hur de konsumtionsrelaterade utsläppen utvecklats över tid och framhåller att de är betydande. Svemin noterar att de konsumtionsrelaterade utsläppen (över 100 miljoner ton CO₂-ekvivalenter årligen, varav över 60 miljoner ton uppstår i andra länder) är högre än de nationella utsläppen (cirka 54 miljoner ton år 2014, enligt Naturvårdsverket⁴). Givet att de konsumtionsrelaterade utsläppen som Sveriges invånare ger upphov till i andra länder är större än de inhemska totala utsläppen, är det anmärkningsvärt att Miljömålsberedningen lägger så liten vikt vid dessa. Det saknas konkreta mål kopplade till de konsumtionsbaserade utsläppen, vilket Svemin ställer sig frågande till då det sannolikt borde vara här som stor möjlighet till klimatnytta finns.

Enligt forskarna Kander och Jiborn (2015), som refereras till i Miljömålsberedningens bakgrund/analys, skulle det territoriella utsläppsminskningmålet kunna kompletteras med ett mål för hur Sveriges utrikeshandel påverkar utsläppen i andra länder. Svensk industri är världsledande sett till redan låga emissioner. Import av råvaror och produkter orsakar ökade utsläpp i andra länder, medan export från Sverige istället bidrar till minskade utsläpp i andra länder genom att vår produktion ersätter annan produktion. Det kan dock vara svårt att bedöma exakt vilken alternativ produktion som ersätts. För att göra bedömningar kan en framkomlig väg vara att alternativvaran kan antas vara en genomsnittlig produkt av samma slag på världsmarknaden. Detta tydliggör att en konkurrenskraftig och klimateffektiv, tung basindustri är en tillgång för en nationell klimatpolitik som syftar till att minska de *globala* utsläppen, en aspekt som Svemin menar är mycket viktig. Kander och Jiborn framhåller även att ett mål skulle kunna vara ett sätt att skapa tryck på förändrade konsumtionsmönster och samtidigt skapa incitament för exportsektorn att investera i teknikutveckling och klimateffektivare teknik.

Transporter

Svemin anser att det är angeläget att minska de transportrelaterade utsläppen. Medlemsföretagen i Svemin arbetar aktivt och kontinuerligt med att minska utsläppen från transporter, bland annat genom en ökad elektrifiering. Detta ger betydande utsläppsminskningar, något som dock förutsätter fortsatt konkurrenskraftiga priser på koldioxidfri el. Alternativa drivmedel är idag dyrare än konventionella. De ökade kostnaderna som användandet av dessa medför kan inte föras över till slutkunden. Givet att transporter är en betydande kostnad för gruv- och mineralindustrin (både i produktion och distribution) är det därför viktigt att Sverige inte ensamt höjer transportkostnaden och därmed försämrar konkurrensmöjligheterna för svensk gruv- och mineralindustri, utan verkar för internationella gemensamma krav och teknikutveckling.

Transporter bidrar med stor samhällsnytta: transporter av råvaror, gods och människor är en grundförutsättning för tillväxt och välfärd. Likt järn- och stålindustrin är gruv- och mineralindustrierna ofta placerade på landsbygden och i stort behov av fungerande transporter, både inom landet och till de länder som företagen exporterar till. Frågor kring transportslag och minskade koldioxidutsläpp är centrala för att frakta gods effektivt och resurssnålt inom landet och runt om i världen. Svemin instämmer i att det är mycket angeläget att minska utsläppen från transporter och minimera

⁴ Naturvårdsverket: *Nationella utsläpp och upptag av växthusgaser*, <http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser--nationella-utslapp/>, senaste access 20160929

transporternas klimatpåverkan. Svemins medlemsföretag arbetar aktivt och kontinuerligt med en omställning av sina produktionsinterna transporter, bland annat elektrifieras allt fler gruvtruckar och en del av truckarna ersätts av transportband där så är möjligt. Ett konkret exempel är Bolidens elektrifiering av Aitikgruvan. Företagen är även med och driver utvecklingen av mer miljövänliga transporter på allmän väg. Där är Bolidens deltagande i projektet "Elväg Gävle" för att testa och utveckla elektrifierade landsvägstransporter ett exempel. Företaget jobbat också aktivt med tester och succesivt införande av biodrivmedel vid landsvägstransporter.

Svemin är positiva till bränslebyten och elektrifiering, förutsatt att tillgång till konkurrenskraftiga priser på el och bibränslen kan säkerställas. Alternativa drivmedel är idag dyrare än konventionella, och givet att gruv- och mineralindustrin är pristagare av globala metall- och minrealpriser kan inte de ökade kostnader som användandet av alternativa bränslen innebär föras över till slutkunden. På grund av verksamheternas karaktär och geografiska läge är transporter på väg många gånger det enda alternativet för att distribuera råvaror och produkter, även om företagen strävar efter transport per tåg eller fartyg.

Transporter är en betydande kostnad för gruv- och mineralindustrin. Transportomställningen kommer att kräva ytterligare investeringar, vilket tar resurser i anspråk. Det är viktigt att betona att Svemins medlemsföretag verkar på en global marknad och inte enbart inom EU. Det är därför viktigt att ha en balans mellan vilka krav som ställs på transporter i Sverige och i EU jämfört andra länder. Att utsättas för högre drivmedelsskatter jämfört med konkurrenter i andra länder påverkar konkurrenskraften. Den kostnadsexponering som företagen utsätts för, där alternativa transportsätt saknas och försäljningspriset inte kan justeras, innebär en risk att klimatutsläppen totalt sett ökar. Detta då andra länder har möjlighet konkurrera med närbelägen produktion genom att till låg kostnad, transportera ytterligare metall- och mineral till Europa. Svemin ser därför positivt på att Sverige avser att verka internationellt för gemensamma skärpta krav på transporter, då detta höjer klimatnyttan och minskar konkurrensnedvidande effekter. Det menar Svemin även gäller för utrikes flyg och sjöfart, där lösningar bäst bedöms kunna uppnås genom internationella samarbeten inom IMO och ICAO.

Svemin bifaller Svenskt Näringslivs förslag om att bilda ett nationellt råd för minskad klimatpåverkan från transportsektorn, i vilket en framgångsfaktor inbegriper att alla berörda aktörer tillåts medverka i att gemensamt formulera mål. Ett sådant råd har potential att skapa den nödvändiga och breda plattform som krävs för att möjliggöra omställningen från fossiltransporter.

Forskning och innovation

Svemin är mycket positiva till och delar uppfattningen om vikten av samspel mellan offentliga och privata aktörer för att åstadkomma de tekniskiften och den strukturomvandling som behövs, vilket miljömålsberedningen tydligt beskriver upprepade gånger i förslaget. Svemin vill åter poängtera att en samverkan med industrin, tidigt och kontinuerligt, är ett måste för framgång, både för nollutsläpp och framgångsrik forskning- och innovation.

En förutsättning för att nå den önskade utvecklingen genom att företagen ska ta fram nya lösningar och tekniska innovationer är att de stöds i det arbetet genom närings- och innovationspolitiken. Svemin anser att satsningar på utveckling av exempelvis nya industriella processer där stat och näringsliv samverkar, skulle kunna resultera i stora och varaktiga klimatvinster. Svemin är därför positiva till att miljömålsberedningen föreslår att det utvecklas en bred strategi för minskade utsläpp för basmaterialindustrin, i samverkan mellan stat och industri. Vidare är Svemin positiva till att en myndighet utses att koordinera och driva forsknings- och innovationsinsatser för en nollutsläppsstrategi för basmaterialindustrin. Även där är samverkan med industrin i arbetet central. På samma sätt som beredningen föreslår en prioritering av satsning på forskning- och utveckling och demonstration av ny processteknik för järn- och stålindustrin, vill Svemin framhålla att en prioriterad

satsning som även bör göras för gruv- och mineralindustrin. Detta eftersom gruv- och mineralbranschen utsätts för en stor global konkurrens, samtidigt som Sverige har en gruv- och mineralindustri i energi- och miljömässig framkant och därmed goda förutsättningar att driva utvecklingen vidare. Det sistnämnda medför att en satsning på svensk gruv- och mineralindustri skulle sprida positiva klimateffekter till andra länder, genom export både av vårt kunnande och våra produkter.

En industrikommission?

Avslutningsvis konstateras att det kommer att krävas en stor samordning och överblick för att få klimatpolitiken att ge rätt utfall. Beredningen skriver tydligt att klimatfrågan behöver integreras i andra politikområden, vilket är positivt. Klimatomställning är en stor samhällsfråga som behöver ses utifrån ett helhets- och systemperspektiv. Utöver att Svemin stödjer Svenskt näringslivs förslag om inrättande av ett nationella transportråd, vill Svemin också ta tillfället i akt och ställa frågan om det inte likt energikommissionen vore gångbart att inrätta en "industrikommission". En industrikommission bör sättas samman parlamentariskt och ges i uppdrag att vidta utredningar och, tillsammans med industrirepresentanter och centrala samhällsaktörer, diskutera och ta fram faktiska lösningar med utgångspunkt från hela samhällsstrukturen: infrastruktur, långsiktighet, riskdelning, ansvarsfördelning, system, logistik, etc., dvs. alla flöden som måste fungera i ett hållbart samhälle. En industrikommission skulle möjliggöra ett helhetsperspektiv, såväl som välgrundade konsekvensutredningar för enskilda förslag. Samverkan mellan stat och industri är centralt för att hitta formel för hur man kan hjälpas åt och nå mest klimatnytta på mest kostnadseffektivt och snabbast sätt.

Stockholm dag som ovan

Svemin

Per Ahl

vd

Erika Skogsjö

energi-och hållbarhetsansvarig

